

**TVÁŘE
MIGRACE**

PŘÍPADOVÁ STUDIE

**Sociální remitence migrantů
z oblasti Blízkého východu
žijících v České republice**

TVÁŘE MIGRACE

Autor textu: Adriana Stříbrná

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Dokument je publikován v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).

Grafický design: **BOOM s.r.o.**

Překlad: **Mánes překlady a tlumočení**

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Do projektu SDGs and Migration, řízeného Diakonií ČCE, jsou zapojeny následující organizace: Global Call to Action Against Poverty (Belgie), Bulgarian Platform for International Development (Bulharsko), Federazione Organismi Cristiani Servizio Internazionale Volontario (Itálie), ActionAid Hellas (Řecko), Ambrela (Slovensko), Povod (Slovinsko).

PŘÍPADOVÁ STUDIE: SOCIÁLNÍ REMITENCE MIGRANTŮ Z OBLASTI BLÍZKÉHO VÝCHODU

Úvod

Různé podoby migrace jsou spojeny s lidstvem od jeho prvopočátků. Lidé odnepaměti migrovali za lepšími klimatickými podmínkami a za bohatšími zdroji obživy, což vedle klasických archeologických nálezů nejlépe dokládají nejnovější objevy na poli genetiky. Způsoby a důvody migrace se v průběhu historie proměňovaly, ale jejich jádro zůstává stejné. Migrace významně ovlivňuje ekonomický i sociální rozvoj jak v zemích, odkud migranti pocházejí, tak v zemích cílových. To je důvodem, proč migrace nevyhnutelně patří do Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a nějakým způsobem se odráží prakticky ve všech sedmnácti Cílech udržitelného rozvoje (SDGs).

Bohužel se v České republice v souvislosti s evropskou uprchlickou krizí roku 2015 vytvořil silně negativní postoj k migraci obecně, a obzvláště k migraci ze zemí Blízkého východu. Tuto skutečnost ukazuje loňské květnové šetření Centra pro výzkum veřejného mínění, které ukázalo, že 81% české veřejnosti je stále proti přijímání blízkovýchodních uprchlíků [CVVM 2019]. Tento postoj české veřejnosti ovlivňuje jednání a prohlášení politiků, kteří usilují o voliče a jeho konkrétní dopad můžeme například pozorovat i na odmítavém postoji k přijetí dětských a mladistvých uprchlíků z uprchlických táborů v Řecku.

Předkládaný text je součástí projektu **SDGs and Migration – Multipliers and Journalist Addressing Decision Makers and Citizens in the EU**, který probíhá v rámci programu DEAR Evropské komise. Jeho cílem je přispět k diskuzi o Cílech udržitelného rozvoje (SDGs) v zemích EU. Vycházíme ze známé skutečnosti, že negativní postoje bývají často způsobeny neznalostí a strachem z neznámého a téma migrace je také předmětem záměrného dezinterpretování faktů (**fake news**). Výsledky této případové studie mají pomoci politikům, novinářům a institucím, jak státním, tak nevládním, i široké veřejnosti seznámit se se situací migrantů z oblasti širšího Blízkého východu, žijících na území ČR a získat lepší vhled do problematiky sociálních remitencí a dalších souvisejích témat.

Sociální remitence

Migrace ovlivňuje ekonomický a sociální rozvoj oboustranně, jak v zemích původu migrantů, tak v přijímajících zemích. V cílových zemích migrace přispívá k rozvoji tamní ekonomiky, a obzvláště v zemích se stárnoucí populací může migrace dlouhodobě podpořit růst HDP díky doplnění nedostatku pracovních sil, vyšší produktivitě a inovacím. V rámci státu pak migranti vytváří sociální odvody a odvádí daně. I osoby bez počáteční znalosti jazyka či prostředí, které se sice nemohou ihned po příchodu zapojit do pracovního trhu, jsou v dlouhodobém měřítku pro ekonomiku cílové země často přínosem [Quak 2019].

Nedostatek pracovních příležitostí a investic v původní vlasti bývá obvykle chápán jako jeden z důvodů, které mohou migraci podněcovat. Migrace však může též podpořit rozvoj ekonomiky a investic v zemích, odkud migranti odcházejí, což se často děje právě pomocí remitencí. Po přímých zahraničních investicích jsou finanční remitence hned druhým nejvýznamnějším finančním zdrojem rozvoje a svou výší předstihují rozvojovou a humanitární pomoc [Migration Data Portal 2019]. Jako remitence byly zpočátku označovány pouze materiální prostředky, které migranti posílají nebo přivážejí s sebou zpět do vlasti. Teprve relativně nedávno, asi před dvaceti lety, začali odborníci pracovat s termínem **sociální remitence**. Socioložka Peggy Levitt popisuje v jednom ze svých prvních článků na toto téma sociální remitence jako „**myšlenky, způsoby jednání, identity a sociální kapitál, které plynou z komunit v hostitelských zemích ke komunitám v zemích původu**“ [Levitt 1998: 927].

S rostoucím počtem migrantů, zvyšující se mobilitou osob i myšlenek a rozšiřováním moderních komunikačních a digitálních technologií se od konce 90. let minulého století do zájmu výzkumníků dostávají sociální remitence stále častěji. Levitt [2001: 59–63] podrobněji rozpracovává téma sociálních remitencí, které dělí do tří skupin. První skupinu označuje jako **normativní struktury**, kam zařazuje myšlenky, hodnoty a náboženská přesvědčení. Zahrnuje sem uznávané normy chování nebo představy o tom, jak má fungovat rodina a společnost či jak se má jedinec zapojovat do života komunity. Dále do této skupiny patří aspirace na společenský vzestup. Druhou skupinu označuje jako **systemy praxe**, tedy reálné chování formované normativními strukturami. A třetí skupinu tvoří **sociální kapitál**, tj. síť kontaktů a spolupráce, založená na vzájemné důvěře či přátelství.

K přenosu sociálních remitencí dochází nejvýrazněji při trvalém návratu nebo při cirkulární migraci, kdy se migranti pravidelně vrací na delší dobu do země původu. V menší míře se sociální remitence předávají během krátkodobých vzájemných návštěv. K přenosu dochází dokonce i při telefonických a videohovorech, či jiném kontaktu migrantů s příbuznými a přáteli v původní vlasti. Vztah mezi migrací a společenskou změnou není dosud zcela uspokojivě vysvětlen, ale není pochyb, že sociální remitence patří mezi prvky, jež ovlivňují myšlení a rozhodování rodiny, přátel i celých komunit v zemích původu migrantů a mohou společenské změny podpořit. Takovým projevem sociálních remitencí při přetváření společnosti v původní vlasti je vliv migrantů při prosazování reform, práv žen, protestech nebo volbách [Chauvet, Mercier 2014]. Přímo i nepřímo ovlivňuje působení sociálních remitencí též právní rámec, který formuje podmínky migrantů pro jejich sociální začlenění. Důležitou roli hraje v tomto ohledu také právní status migranta v cílové zemi, který může znemožňovat či značně ztěžovat podmínky pro vycestování, např. na krátké návštěvy do země původu, a působí tak negativně na udržování mezilidských vazeb napříč zeměmi a přenos sociálních remitencí [Vickstrom, Beauchemin 2016].

Migrace ze zemí Blízkého východu do ČR

Migrace z oblasti Blízkého východu u nás probíhala již za socialismu. Především z politicky spřátelených zemí, jako byla Sýrie nebo Egypt, přicházeli do tehdejšího Československa mladí lidé, aby zde studovali, část z nich se zde po studiích usadila. K nárůstu počtu migrantů docházelo postupně od otevření hranic v 90. letech. Avšak oproti migraci z Ukrajiny, Ruska, Vietnamu nebo Mongolska jsou počty migrantů, kteří k nám přicházejí z jednotlivých zemí Blízkého východu, stále poměrně nízké (<https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-v-cr-bez-azylantu>). Přesto právě migrace z této oblasti vyvolává mezi obyvatelstvem silné obavy, kterých využívají populisté pro rozdělování společnosti a vedení kulturních válek.

Metodologie

Problematiku sociálních remitencí migrantů z Blízkého východu popisujeme formou případové studie. Ta vychází jednak z fokusní skupiny s devíti účastníky, tak z následných hloubkových rozhovorů s dvěma z účastníků. Hlavní výzkumnou otázkou naší studie bylo, **zda migranti z Blízkého východu, kteří žijí v ČR, produkují sociální remitence a jaké povahy tyto remitence jsou?** Některé dílčí výzkumné podotázky pro fokusní skupinu se týkaly vztahu k původní vlasti, případně zkušeností s integrací do české společnosti.

Účastníci diskuse

Výběr respondentů pro fokusní skupinu nebyl vzhledem ke zkoumanému tématu snadný. Do moderované diskuse se podařilo získat devět účastníků z různých zemí Blízkého východu. Původní záměr byl, aby skupina byla gendrově vyrovnaná v poměru 1:1. Tento cíl se nepodařilo naplnit, výsledná fokusní skupina (viz Tabulka 1) sestávala ze sedmi mužů a dvou žen. Z důvodu ochrany soukromí účastníků jsou uvedena jména fiktivní.

Tabulka 1 Základní charakteristiky účastníků fokusní skupiny.

Jméno účastníka	Země	Pohlaví	Rodinný stav	Vzdělání	Zaměstnání v ČR
Yusuf	Sýrie	M	svobodný	VŠ	student Ph.D.
Zain	Sýrie	M	ženatý	VŠ	turistický průmysl
Hasan	Jordánsko	M	ženatý	VŠ	loutkoherec
Ahmad	Egypt	M	svobodný	VŠ	student Ph.D.
Mina	Egypt	Ž	vdaná	VŠ	mezikulturní pracovníce
Hawa	Egypt	Ž	svobodná	VŠ	v nadnárodní firmě
Aziz	Libanon	M	svobodný	studující	student VŠ
Kasim	Egypt	M	svobodný	VŠ	pracovník v IT
Naim	Sýrie	M	svobodný	studující	student VŠ

Vzhledem k rozsahu a rozmanitosti oblasti Blízkého východu není možné na základě tohoto výzkumného vzorku formulovat široce platné závěry, nicméně poměrná homogenita respondentů z pohledu dosaženého vzdělání a sociálního statusu umožnila získat informace, které poukázaly na zajímavé trendy jdoucí napříč touto sociální skupinou.

Základní zjištění z fokusní skupiny

Všichni účastníci a účastnice diskuze jsou vysokoškolsky vzdělaní, nebo na vysoké škole právě studují. Lze říci, že všichni zúčastnění se pohybují v kosmopolitním prostředí, ať již univerzit nebo mezinárodních firem, a proto nebyla většina z nich nucena naučit se český jazyk na vyšší úrovni. Pozdrav a pár běžných frází však zvládá každý respondent. Češtinu všichni bez výjimky označili za velice obtížný jazyk, jeho neznalost je však při životě v hlavním městě nijak výrazně neomezuje, a problémy s dorozumíváním narážejí pouze mimo Prahu a velká města. Všichni se ovšem shodují na tom, že pokud chtějí mít české přátele, je znalost českého jazyka naprosto nezbytná, což také považují za zásadní pro integraci do společnosti. Shodují se také na tom, že pro většinu Čechů, žijících mimo hlavní město, je často neznalost angličtiny jeden z hlavních důvodů, proč se s cizinci nechtějí přátelit. Důvodem podle respondentů tedy není problém xenofobie, rasové nenávisti nebo strachu ve společnosti, ale prostý stud za neschopnost se domluvit. Výrazně lepší znalost češtiny měli pouze dva respondenti, a to muž, který žije v ČR dlouhou dobu, je ženatý s Češkou a vychovává zde dítě, a žena, taktéž vychovávající děti v manželství s Čechem. Tato žena zároveň využívá svou výbornou znalost jazyka denně ve svém zaměstnání, jako interkulturní pracovnice pro arabskou komunitu.

Naprostá většina informantů žila vedle ČR také v dalších zahraničních zemích a cítí se být světoobčany. Neradi tak definují určitý stát jako svou vlast, ať již se jedná o svou zemi původu nebo Českou republiku. Jak popsal svůj pocit jeden z respondentů, „**jsem tu stále trochu cizinec, ale cizincem jsem už i ve své domovské zemi**“.

Dalším tématem diskuze bylo vytváření komunit imigrantů z Blízkého východu v cílových zemích. Účastníci diskuze se shodli na tom, že nemají tendence sdružovat se s ostatními příchozími z Blízkého východu. Důvodem je dostatek sociálního kontaktu s ostatními cizinci z jiných zemí (např. na pracovišti), ale také s Čechy (zejména pro ty účastníky, kteří mají českého partnera nebo partnerku). Jeden respondent řekl, že se s lidmi ze své země původu příliš nestýká, protože nemají mnoho společných zájmů a návyků. Dalším zmíněným důvodem byl i nízký počet migrantů z oblasti Blízkého východu a rozdílné země původu. Jeden z účastníků zmínil velké blízkovýchodní komunity v Německu, např. v Berlíně, kde se imigranti sdružují třeba kolem „**falafel shops**“. V České republice existují jenom nepočtené komunity a sdružení (např. egyptská, Společnost česko-arabská) a některé ambasády pořádají každoroční setkání, jedná se nicméně o setkávání spíše formálního rázu.

Kontakt s rodinou a přáteli v zemi původu udržují respondenti především pomocí telefonu, sociálních sítí a videohovorů. Problematické je udržovat kontakt pro Sýřany, jejichž příbuzní se nacházejí na území Sýrie. Telefonické a internetové spojení zde totiž nefunguje spolehlivě, často není vůbec dostupné nebo se potýká s výpadky. Pro respondenty ze Sýrie je nefungující internetové spojení také jedním z důvodů, proč se nechtějí do země vrátit nebo tam trávit delší dobu, a to proto, že je jejich zaměstnání na dostupnosti internetu a možnosti komunikace zcela závislé. Negativní vliv na obnovu telekomunikační infrastruktury v Sýrii mají i ekonomické sankce uvalené na tuto zemi a její občany. Kromě toho sankce také znemožňují jakékoli bankovní operace i nebankovní peněžní převody mezi západními zeměmi a Sýrií, což znemožňuje i občanům Sýrie si v České republice např. založit vlastní bankovní účet.

Kromě syrských účastníků diskuze, kteří vzhledem k dosud pokračujícím bojům v Sýrii domů za rodinou pochopitelně jezdit nemohou, všichni ostatní pravidelně navštěvují svou zemi původu. Zároveň udržují místní kontakty a dění v těchto zemích sledují. Jen jeden účastník diskuze v současnosti uvažuje nad tím, že by se jednou do země původu vrátil, a to student doktorského studia původem z Egypta. Ostatní si už nedokáží návrat do původní země představit. Jeden z respondentů prohlásil, že: „**Když jsem zase doma, jsem moc rád, zároveň ale vidím ty problémy, které zde byly, když jsem odjížděl. Jen je vnímám mnohem intenzivněji a už nejsem schopný se adaptovat**“.

Účastníci dále probírali, z jakých konkrétních důvodů o návratu do země původu neuvažují. Jedním z nich byl fakt, že většina členů jejich rodin se již odstěhovala do zahraničí a nemají se tedy prakticky kam vrátit, to samé se týkalo i většiny jejich blízkých přátel. Vzhledem k tomu, že respondenti pocházeli ze střední sociální třídy a jsou vysokoškolsky vzdělaní, v zemi původu jim chybí relevantní pracovních příležitostí či možnost dále se osobně rozvíjet. Také přetrvávající nestabilní politická situace (např. Arabské jaro, válka v Sýrii) byla jedním ze závažných důvodů, proč se nechtějí vrátit. Život v České republice a dalších rozvinutých zemích považují za jednodušší díky fungujícímu státnímu aparátu, dobré infrastruktuře, přístupu ke vzdělání a zdravotní péči. V neposlední řadě, jak již bylo zmíněno, se účastníci v zemi svého původu cítí už spíše jako cizinci.

Hlavní uváděné důvody, odrazující účastníky od návratu, šly napříč dotčenými zeměmi. Účastníci shodně uváděli především špatné fungování státu na politické a správní úrovni, což se následně odráží v nárůstu korupce a nepotismu, na špatném stavu infrastruktury, nekvalitním školství, nedostatku pracovních příležitostí, nedodržování lidských práv a svobod, i na narůstání sociálních rozdílů. Co na životě v České republice respondenti vyzdvihovali a chtěli by přenést do svých původních vlastí, byla především kvalitní infrastruktura, fungující veřejná doprava a služby, malá míra sociálních nerovností, z jejich pohledu malá míra korupce v porovnání s blízkovýchodními zeměmi, svoboda vyjadřování, respekt k člověku jako jednotlivci, kvalitní veřejné školství a v neposlední řadě i dostatek zeleně ve městech.

Hlubkové rozhovory

V návaznosti na fokusní skupinu byly provedeny ještě dva hlubkové rozhovory, pomocí kterých můžeme představit blíže životní příběhy dvou účastníků společné diskuze, a to Hasana původem z Jordánska a Míny z Egypta.

Hasan

Hasan pochází z Jordánska, od roku 2011 žije střídavě v České republice. Hasan a jeho rodina má jordánské občanství, z jeho šesti sourozenců v Jordánsku žijí všichni, kromě bratra, který v USA pracuje jako lékař. V České republice vychovává Hasan s manželkou jedno dítě. Původně pracoval v Jordánsku jako chemik, chemii zde i vystudoval. Sám se narodil a vyrostl v palestinském uprchlickém táboře, jeho rodina se později z tábora odstěhovala. V stejném táboře poté začal Hasan působit jako komunitní pracovník. Ačkoliv jeho rodina považovala práci v oboru chemie za perspektivnější, Hasan se začal zajímat o loutkoherectví a v Bejrútu absolvoval kurz výroby loutek.

V dalších uprchlickém táboře pak realizoval loutková představení ztvárňující příběhy dětských uprchlíků, či divadelní projekt pro ženy, který jim pomáhal vyrovnat se jejich negativními zážitky a pocity

Do České republiky se Hasan poprvé dostal díky Letní divadelní škole v roce 2011, které se mohl zúčastnit hlavně díky finanční podpoře svého strýce. Loutkovému divadlu se chtěl věnovat i nadále, studium v zahraničí bylo nicméně nad jeho finanční možnosti. Podařilo se mu ale získat stipendium od jedné katarské nadace, díky kterému se mohl vrátit do Čech a absolvovat zde magisterské studium na DAMU. Hasan se účastní různých divadelních projektů a představení, spolupracuje s neziskovou organizací na programech pro školy a v Norsku se pokouší o realizaci obdobného projektu se syrskými a afghánskými uprchlíky, jaké vedl v uprchlických táborech v Jordánsku.

Mina

Mina pochází z Egypta, v České republice žije od roku 2010 a po sedmi letech získala české občanství. Je vdaná a vychovává dvě děti. Miny manžel je z České republiky, seznámili se ale v Německu, kde oba studovali a Mina tam původně plánovala v zůstat, protože již ovládala jazyk. Ještě před studiem farmacie totiž Mina v Egyptě absolvovala německé gymnázium. S rodinou žije mimo Prahu, kam dojíždí kvůli práci. Farmacii se již nevěnuje, ačkoliv si diplom z univerzity nechala v ČR nostrifikovat. Když si ale farmacii původně v Egyptě vybírala, upřednostnila budoucí vyhlídky na uplatnění před vlastními preferencemi. Finanční remitence do Egypta neposílá, protože nemá peníze navíc. Dříve ji naopak spíše finančně pomáhala její matka, která pracuje v Egyptě jako agronomka.

Mina pracuje jako komunitní tlumočnice, mimo jiné i se syrskými žadateli o doplňkovou ochranu. Znalost jazyka považuje za velmi důležitou, sama absolvovala jazykové kurzy češtiny, složila jazykovou zkoušku a absolvovala rekvalifikační kurz pro své současné zaměstnání. Z vlastní zkušenosti i ze zkušeností lidí, s kterými nyní pracuje, považuje Mina kurz českého jazyka, který je cizincům nabízen zdarma, za nedostatečný. Kurz trvá 400 hodin, navštěvují jej ale společně s mluvčími arabštiny také mluvčí příbuzných slovanských jazyků, kteří se vzhledem k blízkosti slovní zásoby i gramatiky učí česky výrazně snáz a rychleji. Podle Miny by bylo vhodné, kdyby existoval kurz koncipovaný speciálně pro arabsky hovořící, protože již samotné písmo je pro ty, kdo se nikdy neučili žádný evropský jazyk, velkou překážkou.

Celkově je podle Miny v České republice časová dotace na jazykovou přípravu v rámci integrace nedostatečná, v porovnání např. s Německem, kde se cizinci učí jazyk až 3-4 hodiny denně a po 6 měsících jsou již v Německu schopni komunikovat a nastoupit do zaměstnání. Mině velmi pomohla i komunikace se širší rodinou svého manžela. Její negativní zkušenosti z České republiky jsou spojené s pobytem na menším městě, a právě s dřívější neznalostí češtiny, kdy nebyla schopná dorozumět se v běžných situacích (např. s prodávčem v obchodě). V Přerově, kde původně bydlela, se cítila osaměle a izolovaně. V roce 2015 pak na Minu slovně zaútočil jeden ze spolucestujících v autobuse, kdy na ni zařičel: „**Ty Syřanko, go away!**“. Na situaci nikdo z dalších pasažérů nezareagoval.

V Egyptě je Mina prostřednictvím telefonu, sociálních sítí či skypu v kontaktu především se svou maminkou. Ta se zajímá o poměry v ČR, zároveň spolu řeší zhoršující se situaci v Egyptě a snižující se kvalitu státního školství. Po smrti Miny otce ji a její tři sestry vychovávala matka sama. Snaží se vzájemně navštěvovat, ale po získání českého občanství je pro Minu těžší případně zařídit pro svou matku dlouhodobý pobyt v rámci sloučení rodiny, které se nabízí pro rodinné příslušníky cizinců starší 60 let. Sestry Miny žijí mimo Egypt, a to v Německu, Francii a SAE.

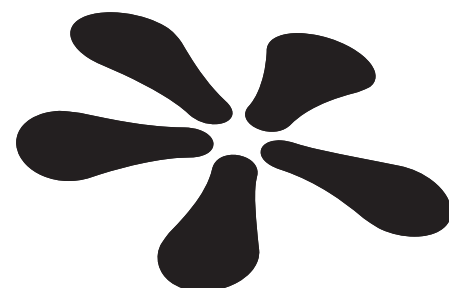
Závěr

Migrace ovlivňuje ekonomický a sociální rozvoj jak v zemích původu, tak v zemích, kam migranti přichází. Jedním takovým způsobem jsou finanční remitence, které migranti posílají příbuzným do země svého původu, a které přesahují svým objemem i rozvojovou a humanitární pomoc. Sociální remitence, jako jsou myšlenky, způsoby jednání a informace, předávají migranti prostřednictvím návštěv a komunikace s lidmi v zemi původu, kterou je snazší udržovat díky moderním technologiím. V rámci fokusní skupiny s migranty z Blízkého východu se nicméně ukázalo, že účastníci mají větší tendence přinášet svou kulturu (zejména jídlo, domácí tradice, slavení svátků) a informace o své zemi do České republiky (a jiných států, kde pobývali), než přenášet nově získané zkušenosti, informace a postoje z ČR do své země. Jeden respondent např. organizuje kulturní akce, na kterých mimo jiné předává zkušenost ze svého života uprchlíka v Jordánsku. Zdá se tak, že česká společnost může z přítomnosti cizinců benefitovat více než samotné domovské země respondentů.

Obecně měli účastníci diskuze pocit, že změny v jejich zemích původu jsou velmi obtížné a cítí, že na ně mají pouze velmi malý vliv. Jedna respondentka okomentovala situaci tak, že „**vidí více překážek než otevřenosti**“, celkově nebyli účastníci příliš optimističtí v pohledu na blízkou budoucnost svých zemí původu.

K podobným závěrům došel i další výzkum kvalifikovaných migrantů žijících v zahraničí, kteří pocitovali jen malý vliv a možnost vlastního přínosu při návratu do země původu. V přenosu jejich zkušeností a znalostí do země původu bránila hlavně nedůvěra ve vládu a pocit jejího nezájmu o ty, kteří odešli do zahraničí. Migranti viděli ze strany vlády spíše zájem o dosažení vlastních politických cílů než o zlepšení situace v zemi, potýkali se nedostatkem otevřenosti k novým přístupům a zkušenostem, které se s sebou ze zahraničí přinesli, byrokratickými a institucionální překážkami, pomalostí a nezájmem o spolupráci [Nevinskaite 2016].

Dalším důvodem, proč je dopad sociálních remitencí účastníků diskuze spíše minimální, je skutečnost, že jejich rodiny, zejména sourozenci, žijí rozestry po celém světě (např. v USA, Kanadě, Arabských Emirátech, Německu), a stejně tak se do zahraničí odstěhovali i mnozí přátelé. V neposlední řadě na menší dopad sociálních remitencí této skupiny také fakt, že země jejich původu patří k politicky a ekonomicky nestabilním, probíhá zde buďto válečný konflikt či bouřlivé politické změny (v současnosti snad s výjimkou Egypta) a tyto skutečnosti brání migrantům zemi původu častěji navštěvovat či komunikovat s těmi, kteří zde zůstali.

BIBLIOGRAFIE

- CVVM 2019. **Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků – květen 2019.** [online]
Centrum pro výzkum veřejného mínění.
DOSTUPNÉ Z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/mezinarodni-vztahy/4970-postoj-ceske-verejnosti-k-prijimani-uprchliku-kveten-2019> [cit. 01.12.2019].
- ČSÚ 2019 Cizinci v ČR bez azylantů. Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a občanství k 31. 12. 2018 [online].
Český statistický úřad.
DOSTUPNÉ Z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-v-cr-bez-azylantu> [cit. 01.12.2019].
- Chauvet, L., M. Mercier. 2014. „Do return migrants transfer political norms to their origin country? Evidence from Mali.“, **Journal of Comparative Economics** 42 (3): 630-651. doi: 10.1016/j.jce.2014.01.001.
- Lacroix, T., P. Levitt, I. Vari-Lavoisier, Ilka. 2016. „Social remittances and the changing transnational political landscape.“ **Comparative Migration Studies** 4 (1): 441-445. doi:10.1186/s40878-016-0032-0.
- Levitt, P. 1998. „Social Remittances: Migration Driven Local-Level Forms of Cultural Diffusion.“ **The International Migration Review** 32 (4): 926-948. doi:10.2307/2547666.
- Levitt, P. 2001. **The Transnational Villagers.**
Berkeley: University of California Press.
- Migration Data Portal 2019. **Remittances.** [online] Migration Data Portal.
DOSTUPNÉ Z: <https://migrationdataportal.org/themes/remittances> [cit. 30.11.2019].
- Nevinskaite, L. 2016. „Social Remittances from the Professional Diaspora: The Issue of Home-Country Receptivity.“ **Central and Eastern European Migration Review** 5 (2): 135-153. doi: 10.17467/ceemr.2016.08.
- Quak, E. 2019. **The effects economic integration of migrants have on the economy of host countries. K4D Helpdesk Report.** [online] Brighton: Institute of Development Studies.
DOSTUPNÉ Z: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5d41b51e40f0b60a85e75468/571_Economic_Impacts_International_Migration_Host_Countries.pdf [cit. 6. 2. 2020].
- Vickstrom, E.R., Beauchemin, C. 2016. „Irregular status, territorial confinement, and blocked transnationalism: legal constraints on circulation and remittances of Senegalese migrants in France, Italy, and Spain.“ **Comparative Migration Studies** 4 (1) doi:10.1186/s40878-016-0037-8.

**TVÁŘE
MIGRACE**

Diakonie
Československé církve evangelické

Diakonie ČCE
Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Belgická 374/22, 12000 Praha 2

www.diakoniespolu.cz

Tento projekt je financován
z prostředků Evropské unie.

Tento dokument vznikl za finanční podpory Evropské Unie. Za obsah tohoto dokumentu odpovídá výlučně Diakonie ČCE a za žádných okolností jej nelze považovat za názor Evropské Unie.

Tato publikace vyšla v rámci projektu „SDGs and Migration – Multipliers and Journalists Addressing Decision Makers and Citizens in the EU“, který realizujeme díky programu Evropské unie pro vzdělávání a osvětu (Development Education and Awareness Raising – DEAR).